

مقایسه یادگیری زبان انگلیسی در دبیرستانها و موسسات آزاد

آموزش زبان انگلیسی

چکیده

یادگیری زبان خارجی از دیرباز تاکنون مورد توجه اجتماعات مختلف بوده است. یادگیری زبان خارجی به آسانی یادگیری زبان مادری نیست و به عوامل مختلفی بستگی دارد مانند؛ 1- محیط یادگیری 2- معلم 3- زبان آموز 4- منابع درسی 5- تعداد ساعات یادگیری 6- تجهیزات یادگیری 7- روش تدریس و عوامل دیگر.

این تحقیق برآن است تا با پیدا کردن بهترین شرایط یادگیری زبان خارجی، گامی در موفقیت همه زبان آموزان بردارد. در این تحقیق، دو گروه از زبان آموزان دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی و دو گروه از مدرسان دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی با یکدیگر توسط پرسشنامه های مجزا مقایسه شده اند.

نتایج این تحقیق، نشان می دهد که زبان آموزان در موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی به دلایل زیر در یادگیری زبان انگلیسی موفق تر از زبان آموزان دبیرستانها هستند؛ روشهای تدریس برتر، منابع درسی کامل و جامع که به همه مهارتهای زبانی توجه داشته اند، ساعتهای یادگیری بیشتر، آزمون تعیین سطح، استفاده از تجهیزات یادگیری، انگیزه و علاقه بیشتر زبان آموزان به زبان انگلیسی و مدرسان با مهارت.

واژگان کلیدی: زبان آموزان، یادگیری زبان خارجی، روشهای تدریس، انگیزه، موسسات آزاد (خصوصی)، مدرسان.

مقدمه

یادگیری یک زبان خارجی، امری بسیار پیچیده است و در این فرایند، متغیرهای زیادی درگیرند. در فرایند یادگیری زبان خارجی، سؤالات بیشماری مطرح می شود که مهمترین آنها به قرار زیر است:

- 1- چه کسی کار آموزش و تدریس زبان دوم را به عهده دارد؟
- 2- چه کسی کار یادگیری زبان خارجی را به عهده دارد؟
- 3- مطالبی که زبان آموز به دنبال یادگیری آن و معلم در پی یاد دادن آنها است چه هستند؟
- 4- از چه روشهای تدریسی استفاده می شود؟
- 5- چه مدت زمانی باید صرف عمل یادگیری شود؟
- 6- آیا زبان خارجی را حتماً باید در یک محیط ویژه و بومی زبان خارجی یاد گرفت؟ یا می شود زبان خارجی را به صورت شنیداری و گفتاری در یک محیط ساختگی با تجهیزات کمک آموزشی مانند فیلم، سی دی و ضبط صورت یاد گرفت؟

1- پیشینه تحقیق

همان طور که گفتیم مسائل بیشماری درباره فرایند یادگیری یک زبان خارجی مطرح است که به قرار زیر هستند.

1-1 چه کسی؟

چه کسی و با چه خصوصیات و ویژگیهایی باید امر تدریس زبان خارجی را برعهده بگیرد؟ خودباوری، مهارتهای درون فردی، آگاهی از مطلب و معیارها از جمله مسائلی هستند که در رابطه با معلمی که امر آموزش زبان خارجی را برعهده می گیرد، مطرح می شوند.

خودباوری: خودباوری یکی از مهمترین خصوصیات و ویژگیهای یک معلم می باشد. چستن (1990) در این باره می گوید: «تدریس، نیاز به جوی دارد که مدرسان بتوانند با راحتی و صداقت با زبان آموزان ارتباط برقرار کنند. این نوع روابط عملی ایجاب می کند که آنها دارای خودباوری استوار و ثابتی باشند».

مهارتهای درون فردی: در این رابطه می توان گفت که هدف از رابطه درون فردی در رفتار با زبان آموزان این است که این احساس به زبان آموزان نشان داده شود که معلم به آنها تعلق دارد و موفقیت و شرکت آنها در کلاس بسیار مهم است. (چستن، 1990 و خالمحمدی، 1379)

آگاهی از مطلب: مدرسان زبان خارجی باید با آن زبان کاملاً آشنا باشند و به همه مهارتهای آن تسلط کافی داشته باشند زیرا زبان آموزان، معلمی را دوست دارند که هم آگاه باشد و هم مطلب درسی خود را به خوبی بداند. (بلیایف، 1963، طوسی 1373؛ فیلیپسن، 1992 و خالمحمدی، 1379) همگی بر این عقیده اند.

معیارها: مدرسان باید معیارهایی را که باعث می شوند تا آنها تلاش خود را بیشتر کنند و در دوره ای موفق شوند، ارائه نمایند. (چستن، 1990 و خالمحمدی، 1379) این نظر را دارند.

1-2 چه کسی کار یادگیری را برعهده دارد؟

آیا کسانی که می خواهند یک زبان خارجی را یاد بگیرند، باید خصوصیات ویژه ای داشته باشند؟ عوامل متغیر زیادی در یادگیری زبان آموزان اثر دارند که به تعدادی از آنها می پردازیم:

عوامل متغیر عاطفی: عوامل متغیر عاطفی مانند خودباوری، نگرش و انگیزش، پشتکار،

کنترل مرکز فعالیت بیرونی در مقابل درونی و درون نگری در مقابل برون نگری، در پیشرفت یادگیری زبان آموزان اثر دارند.

خودباوری: واتکینز، بیگز و رگمی (1991)، برودکی و شور (1976) و گاردنر و لامبرت

(1972) همگی در تحقیقاتشان در زمینه موفقیت در یادگیری زبان خارجی، به مسئله خودباوری پرداختند. نتایج حاصل از این تحقیقات، حاکی از این بود که خودباوری، متغیر مهمی در فراگیری زبان خارجی است.

نگرش و انگیزش: انگیزه نیروی مهمی است که میزان توان و نیز زمانی را که زبان آموز

صرف یادگیری می کند، تعیین می نماید یعنی می توان گفت انگیزه برای یادگیری یک زبان خارجی با میزان سعی و تلاش یک فرد برای یادگیری زبان خارجی در رابطه است. (مشکوه الدینی، 1381 و گاردنر، 1985)

پشتکار: یادگیری زبان خارجی نسبت به دیگر دروس، مشکل تر است بنابراین به پشتکار

زیادی نیاز دارد. چستن (1990) در این رابطه می گوید: «رشد مهارتهای زبان خارجی به اندازه ای که برای کاربرد لازم باشد به عواملی از جمله، اراده پیگیر، سالهای متمادی در موقعیت کلاس درس طبیعی، تلاش متمرکز در برنامه درسی کارساز و صرف وقت کاربردی مداوم نیاز دارد».

کنترل مرکز فعالیت بیرونی در مقابل درونی: «شیوه ای که موفقیت یا شکست زبان

آموزان را تحت تأثیر قرار می دهد، توجه قابل ملاحظه ای را در تحقیقات آموزشی به خود اختصاص داده است. محققین، این تأثیرات را به دو گونه شخصیتی تقسیم کرده اند؛ کنترل تأثیرات درونی و بیرونی. زبان آموزان فعالیت درونی، خودشان را به خاطر شکست ملامت می

کنند، در صورتیکه در تأثیرات بیرونی، دنیای خارج را مورد سرزنش قرار می دهند» (پینز و جولین، 1972).

درون نگری در مقابل برون نگری: هم برون نگری و هم درون نگری در یادگیری زبان خارجی اثر دارند. چستن (1990) در این رابطه می گوید: «درون نگرها ممکن است بیشتر با وجدان و وظیفه شناس باشند و ممکن است به تلاش در زبان دیگر و یا گروه فرهنگی که با او همراه است، گرایش داشته باشند. برون نگرها در عوض به نظر می رسد که با توجه به تمرین، محاسنی داشته باشند، آنها گرایش به شرکت فعالانه تری در کلاس داشته و ترس کمتری از خطر کردن دارند و تمایل بیشتری به رشد مهارت‌های ارتباطی با صحبت کنندگان زبان مقصد دارند».

عوامل متغیر اجتماعی و فرهنگی

موفقیت هم چنین تحت تأثیر عوامل اجتماعی قرار دارد. زبان آموزان در کلاسی که در یک موقعیت اجتماعی قرار دارد، زبان را یاد می گیرند که این کلاس به نوبه خود تحت تأثیر مسائل اجتماعی خارج از کلاس قرار دارد و این تأثیرات اجتماعی ممکن است اثر مثبت و یا منفی در رشد مهارت‌های ارتباطی داشته باشند. چستن (1990) و سلی جر (1983) همین نظر را دارند.

مسائل فرهنگی از جمله عوامل موثر در یادگیری زبان خارجی هستند. زندی (1383) می گوید: «می دانیم که زبان آموز علاوه بر توانش زبانی محض، از جمله توانش تولید و درک آواها، عناصر صرفی، قواعد نحوی و روابط معنایی زبان خارجی، باید به توانش ارتباطی هم دست یابد. زبان آموز نه فقط باید با قواعد و ساختار زبان دوم آشنا شود بلکه باید رفتار اجتماعی و فرهنگی جامعه زبان خارجی را هم بیاموزد».

1-3 چه؟

مطالبی که زبان آموز به دنبال یادگیری آن و معلم در پی یاد دادن آن است چیست؟ الس و همکاران (1983) در این رابطه می گویند: «با توجه به نقش برجسته ای که کتاب درسی در آموزش زبانهای خارجی ایفا می کند، باید گفت که گزینش آن امر خطیری است. کتاب درسی، موضوعی محوری برای زبان آموز و معلم است.» طوسی (1373) می گوید: «نوشتن کتاب به زبان خارجی برای تدریس به نظر اینجانب باید توسط اهل زبان انجام پذیرد».

1-4 چگونه؟

امر یادگیری چگونه انجام می گیرد؟ از چه روشهای تدریسی بهره گرفته می شود؟

1- روش دستور- ترجمه، 2- روش تدریس مستقیم، 3- روش شنیداری- گفتاری، 4- روش تدریس صامت، 5- روش تلقین زدایی، 6- یادگیری جمعی زبان، 7- روش پاسخ فیزیکی کامل و 8- آموزش زبان ارتباطی از جمله روشهای تدریسی هستند که بیشتر مورد استفاده قرار می گیرند. (فریمن، 1384)

1-5 چه مدت؟

مدت زمانی که باید صرف یادگیری یک زبان خارجی می شود چقدر است؟ در این مورد نظر خاصی مبنی بر تعداد ساعات وجود ندارد اما مشخص است که با 3 یا 4 ساعت در هفته نمی توان عادات زبانی را در زبان آموزان شکل داد.

1-6 کجا و چگونه؟

آیا یادگیری یک زبان خارجی حتماً می بایست در محیط ویژه زبان خارجی انجام شود؟ و یا زبان آموزان می توانند آن زبان را به صورت شنیداری و گفتاری در یک محیط ساختگی با

تجهیزات کمک آموزشی مانند فیلم، سی دی و ضبط صوت یاد بگیرند؟ مشخص است که همه نمی توانند برای یادگیری یک زبان خارجی در یک محیط ویژه و بومی قرار بگیرند در نتیجه می توان یک زبان خارجی را در یک محیط مصنوعی (غیربومی) بوسیله تجهیزات یادگیری هم یاد گرفت. الس و همکارانش (1983) هم اشاره دارند که تجهیزات آموزشی مانند رسانه های شنیداری شامل رادیو، ضبط صوت، آزمایشگاه زبان و رسانه های دیداری برای یادگیری زبان دوم در یک محیط ساختگی، ضروری و لازم است و از این طریق می توان یک زبان خارجی را یاد گرفت.

1-7-7 آزمون تعیین سطح

بدیهی است که همه زبان آموزان از نظر اطلاعات زبانی در یک سطح نیستند و با توجه به این مسئله، تعیین سطح زبان آموزان یعنی آنها را براساس اطلاعات قبلی شان درباره زبان خارجی به سطوح مختلف تقسیم کردن، قبل از تشکیل یک کلاس درس زبان خارجی، ضروری و لازم است.

2- روش تحقیق

چهار گروه شرکت کننده در این مطالعه شرکت داشتند؛ دو گروه 25 نفری از مدرسان و دو گروه 100 نفری از زبان آموزان دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی. ابزار این مطالعه، دو نوع پرسشنامه بود که بین زبان آموزان و مدرسان دبیرستانها و موسسات آزاد توزیع شد که هر پرسشنامه شامل 15 سؤال بود که مربوط به فرضیه های تحقیق بودند. در مجموع 250 پرسشنامه کامل در دست داشتیم. جوابهای شرکت کنندگان یعنی مدرسان و زبان آموزان از طریق جداول و نمودارهای توصیفی و آزمون t تجزیه و تحلیل شد و در آخر جوابهای مدرسان با

مدرسان، زبان آموزان با زبان آموزان و مدرسان با زبان آموزان مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

3- تجزیه و تحلیل داده ها

در این قسمت به بررسی تفاوت متغیرهای تحقیق بین زبان آموزان و مدرسان دبیرستانها و مؤسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی می پردازیم.

3-1 بین مهارت و انگیزه مدرسان در دبیرستانها و مؤسسات آزاد آموزش زبان

انگلیسی تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (40%) و مؤسسات آزاد (48%) معتقدند که میزان حق التدریس آنها به میزان زیاد بر انگیزه آنها برای تدریس بهتر و ایجاد خلاقیت اثر دارد. بیشتر زبان آموزان دبیرستانی (41%) معتقدند که مدرسان آنها در تدریس همه مهارتهای زبانی در کلاس، تا حدودی مسلط هستند، در حالیکه بیشتر زبان آموزان مؤسسات آزاد (53%) معتقدند که مدرسان آنها در تدریس همه مهارتهای زبانی، مسلط هستند. (جدول 4-33)

3-2 بین انگیزه زبان آموزان در دبیرستانها و مؤسسات آزاد آموزش زبان

انگلیسی، تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (44%) معتقدند که زبان آموزان دبیرستانی در حد گذراندن یک واحد درسی از خود علاقه نشان می دهند در حالیکه بیشتر مدرسان مؤسسات آزاد (80%) معتقدند که زبان آموزان در مؤسسات آزاد به زبان انگلیسی بسیار علاقمندند. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (47%) معتقدند که برای ادامه تحصیل نیاز به یادگیری زبان انگلیسی دارند در حالیکه بیشتر زبان آموزان مؤسسات آزاد (65%) معتقدند که به زبان انگلیسی علاقمندند. (جدول 4-33)

3-3 بین منابع درسی در دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی

تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (52%) معتقدند که منابع درسی آنها نسبتاً قابل فهم هستند در حالیکه بیشتر مدرسان موسسات آزاد (44%) معتقدند که منابع درسی آنها بطور کاملاً قابل فهم هستند. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (56%) معتقدند که منابع درسی آنها قابل فهم هستند اما جالب و جذاب نیستند در صورتیکه بیشتر زبان آموزان موسسات (60%) معتقدند که مطالب کتابهای درسیشان کاملاً قابل فهم، جذاب و جالب هستند. بیشتر مدرسان دبیرستانها (56%) معتقدند که در کتابهای درسیشان به همه مهارتهای چهارگانه خواندن، نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن به یک اندازه توجه نشده است، اما بیشتر مدرسان موسسات آزاد (76%) معتقدند که در کتابهای درسیشان به همه مهارتهای چهارگانه به یک اندازه توجه شده است. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (62%) معتقدند که در کتابهای درسیشان، بعضی از مهارتها خیلی مورد توجه قرار نگرفته اند (صحبت کردن و گوش دادن) در حالیکه بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (51%) معتقدند که در کتابهای درسیشان به همه مهارتها به یک اندازه توجه شده است. بیشتر مدرسان دبیرستانها (48%) معتقدند که مطالب کتابهای درسیشان تا حد قابل قبولی جدید هستند با این تفاوت که بیشتر مدرسان موسسات آزاد (48%) معتقدند که مطالب کتابهای درسیشان، کاملاً جدید هستند. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (69%) معتقدند که مطالب کتابهای درسیشان تا حدود کمی جدید هستند با این تفاوت که بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (54%) معتقدند که مطالب کتابهای درسیشان تا حدود زیادی جدید هستند. (جدول 4-33)

3-4 بین استفاده از آزمون تعیین سطح در دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش

زبان انگلیسی، تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (60%) و موسسات آزاد (64%)، زبان آموزان دبیرستانها (69%) و موسسات آزاد (55%) معتقدند که تعیین سطح زبان آموزان در یادگیری آنها زیاد موثر است. (جدول 4-33)

3-5 بین مدت زمان اختصاص داده شده به آموزش زبان در دبیرستانها و

موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی، تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (48%) و زبان آموزان دبیرستانها (36%) معتقدند که زمان لحاظ شده در هفته برای تدریس کتاب موردنظر کافی است اما برای تمرین کافی نیست با این تفاوت که بیشتر مدرسان موسسات آزاد (64%) و زبان آموزان موسسات آزاد (67%) معتقدند که زمان لحاظ شده در هفته برای کتاب موردنظر کافی به نظر می رسد. (جدول 4-33)

3-6 بین یادگیری زبان آموزانی که مجهز به تجهیزات یادگیری مانند فیلم،

سی دی و نوار کاست هستند با زبان آموزانی که مجهز به این تجهیزات نیستند، تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (68%) و زبان آموزان دبیرستانها (66%) معتقدند که از هیچ کدام از وسایل کمک آموزشی مانند فیلم، سی دی و ضبط صوت استفاده نمی کنند در حالیکه بیشتر مدرسان موسسات آزاد (52%) معتقدند که از ضبط صوت استفاده می کنند و بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (71%) معتقدند که از ضبط صوت، فیلم و سی دی استفاده می کنند (جدول 4-33)

3-7 بین روشهای تدریس در دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی،

تفاوت وجود دارد.

بیشتر مدرسان دبیرستانها (44%) معتقدند از روش دستور- ترجمه استفاده می کنند و بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (59%) معتقدند که معلم آنها از روش تفهیم مطالب استفاده می کند، در حالیکه بیشتر مدرسان موسسات آزاد (68%) معتقدند که از روش شنیداری- گفتاری استفاده می کنند و بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (82%) معتقدند که معلم آنها از روش تکرار و تمرین استفاده می کند. بیشتر مدرسان دبیرستانها (52%) و مدرسان موسسات آزاد (76%) معتقدند که در کلاس درس آنها تأکید بر فراگیری محاوره، گرامر و واژگان با هم است. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (68%) معتقدند که در کلاس درس آنها تأکید بر فراگیری گرامر است در حالیکه بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (70%) معتقدند که در کلاس آنها تأکید بر فراگیری گرامر، محاوره و واژگان با هم است. بیشتر مدرسان دبیرستانها (36%) معتقدند که در کلاس درس آنها توانایی فراگیر در برقراری ارتباط در زبان دوم و کاربرد درست ساختار گرامری (36%) از اهمیت زیادی برخوردار است در حالیکه بیشتر مدرسان موسسات آزاد (88%) معتقدند که توانایی فراگیر در برقراری ارتباط در زبان دوم از اهمیت زیادی در کلاس آنها برخوردار است. بیشتر مدرسان دبیرستانها (52%) و مدرسان موسسات آزاد (76%) معتقدند که برای تقویت هر کدام از مهارتها از تکنیک خاصی استفاده می کنند. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (64%) معتقدند که معلم آنها برای تقویت هر کدام از مهارتها از تکنیک خاصی استفاده نمی کند در حالیکه بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (44%) معتقدند که معلم آنها برای تقویت هر کدام از مهارتها چهارگانه از تکنیک خاصی استفاده می کند. بیشتر مدرسان دبیرستانها (84%)، مدرسان موسسات آزاد (96%)، زبان آموزان دبیرستانها (86%) و زبان

آموزان موسسات آزاد (82%) معتقدند که ترکیبی از روش معلم - محوری و دانش آموز - محوری را ترجیح می دهند. بیشتر مدرسان دبیرستانها (80%) معتقدند که در کلاس درس ترکیبی از هر دو زبان فارسی و انگلیسی صحبت می شود با این تفاوت که بیشتر مدرسان موسسات آزاد (48%) معتقدند که در کلاس درس آنها بیشتر انگلیسی صحبت می شود و در صورت ضرورت فارسی و (44%) مدرسان موسسات آزاد معتقدند که فقط انگلیسی صحبت می شود. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (44%) معتقدند که در کلاس درس زبان انگلیسی فقط فارسی صحبت می شود در حالیکه بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (58%) معتقدند که در کلاس درس آنها بیشتر انگلیسی صحبت می شود و در صورت ضرورت فارسی. بیشتر مدرسان دبیرستانها (52%) معتقدند که براساس وضعیت فراگیرندگان، روش تدریس مناسب را در کلاس انتخاب می کنند با این تفاوت که بیشتر مدرسان موسسات آزاد (72%) معتقدند که برای آنها روش تدریس تعیین می شود. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (40%) معتقدند که استفاده از زبان فارسی در کلاس درس زبان انگلیسی به آنها نسبتاً کمک می کند در حالیکه بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (34%) معتقدند که استفاده از زبان فارسی در کلاس درس زبان انگلیسی اصلاً به آنها کمک نمی کند. بیشتر زبان آموزان دبیرستانها (56%) معتقدند که در مهارت صحبت کردن نیاز به تمرین بیشتری دارند تا زبان انگلیسی آنها بهتر شود با این تفاوت که بیشتر زبان آموزان موسسات آزاد (39%) معتقدند که نیاز به تمرین بیشتری در مهارت گوش دادن دارند (جدول 4-33)

جدول 4-33: آماره های آزمون T برای مقایسه میانگین نمرات متغیرهای (مهارت و انگیزه مدرسان)، (انگیزه زبان آموزان)، (منابع فارسی)، (استفاده از آزمون تعیین سطح)، (مدت زمان اختصاص داده شده)، (تجهیزات) و (روشهای تدریس) در دو گروه زبان آموزان و مدرسان.

وجود تفاوت	معنی داری	درجه آزادی	آماره T	زبان آموزان			مدرسان			متغیرها
				انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
دارد	0/000	248	-6/541	0/89	2/91	200	1/049	1/96	50	مهارت و انگیزه مدرسان
ندارد	1/000	248	0/000	0/82	3/24	200	0/92	3/24	50	انگیزه زبان آموزان
ندارد	0/091	248	-1/69	2/28	8/165	200	2/48	7/54	50	منابع درسی
ندارد	0/278	248	1/087	0/801	3/47	200	1/43	3/60	50	استفاده از آزمون تعیین سطح
ندارد	0/553	248	-0/594	0/80	3/29	200	0/79	3/22	50	مدت زمان اختصاص

										داده شده
ندارد	0/244	248	-1/168	1/37	2/67	200	1/309	2/42	50	تجهیزات
دارد	0/001	248	3/433	3/78	19/87	200	4/74	22/04	50	روشهای تدریس

4- بحث و بررسی و نتیجه گیری

با توجه به نتایج به دست آمده از این تحقیق، مشخص می شود که بین یادگیری زبان انگلیسی در دبیرستانها و موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی، تفاوتی وجود دارد.

4-1 مهارت وانگیزه مدرسان

با توجه به پاسخهای زبان آموزان در دبیرستانها، مدرسان آنها تا حدودی به مهارتهای چهارگانه مسلط هستند در حالیکه در موسسات آزاد، مدرسان آنها در همه مهارتهای چهارگانه خواندن، نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن، مسلط هستند. این تفاوت، نشان می دهد که مهارت مدرسان در موسسات آزاد نسبت به دبیرستانها بیشتر است و در نتیجه زبان آموزان موسسات آزاد نسبت به دبیرستانها در یادگیری زبان انگلیسی موفق ترند. در مورد انگیزه مدرسان، هر دو گروه مدرسان در دبیرستانها و موسسات آزاد از انگیزه تقریباً یکسانی برخوردارند و تفاوتی دیده نشد.

4-2 انگیزه زبان آموزان

بر اساس نتایج بدست آمده از این تحقیق، مشخص می شود که انگیزه زبان آموزان در دبیرستانها از یادگیری زبان انگلیسی، گذراندن این واحد درسی و ادامه تحصیل می باشد با این تفاوت که زبان آموزان در موسسات آزاد به زبان انگلیسی علاقمندند. این تفاوت نشان دهنده این مطلب است که زبان آموزانی که از انگیزه ترکیبی (Integrative motivation) در یادگیری

زبان انگلیسی برخوردارند مانند زبان آموزان موسسات آزاد، نسبت به زبان آموزانی که از انگیزه ابزاری (Instrumental motivation) برخوردارند مانند زبان آموزان دبیرستانی، در یادگیری یک زبان خارجی موفق ترند. در نتیجه زبان آموزان در موسسات آزاد به دلیل علاقه به زبان انگلیسی نسبت به زبان آموزان دبیرستانها در یادگیری زبان انگلیسی موفق ترند.

4-3 منابع درسی

بر اساس نتایج به دست آمده از این تحقیق، منابع درسی در دبیرستانها از نظر مدرسان و زبان آموزان، نسبتاً قابل فهم هستند، جالب و جذاب نیستند، در این منابع به همه مهارتهای چهارگانه توجه کافی نشده است و مطالب آنها تا حدودی جدید هستند. با این تفاوت که منابع درسی در موسسات آزاد آموزش زبان انگلیسی از نظر زبان آموزان و مدرسان، کاملاً قابل فهم، جذاب و جالب هستند، به همه مهارتهای چهارگانه به یک اندازه توجه شده است و مطالب منابع درسی آنها به روز و جدید هستند. این تفاوتها نشان دهنده وجود منابع درسی مناسب در موسسات آزاد است که باعث موفقیت بیشتر زبان آموزان در موسسات آزاد نسبت به دبیرستانهاست.

4-4 آزمون تعیین سطح

بر اساس نتایج تحقیق، هر چهار گروه زبان آموزان و مدرسان در دبیرستانها و موسسات آزاد معتقدند که آزمون تعیین سطح در یادگیری زبان آموزان، بسیار موثر است. با توجه به اینکه این آزمون در موسسات آزاد برگزار می شود و در دبیرستانها خیر، به نظر می رسد این امر یکی دیگر از دلایل موفقیت زبان آموزان در موسسات آزاد نسبت به دبیرستانهاست.

4-5 مدت زمان اختصاص داده شده به آموزش زبان

براساس نتایج تحقیق، بیشتر زبان آموزان و مدرسان در دبیرستانها معتقدند که زمان لحاظ شده در هفته برای کتاب موردنظر، برای تدریس کافی است اما برای تمرین کافی نیست در حالیکه مدرسان و زبان آموزان در موسسات آزاد معتقدند که زمان لحاظ شده در هفته برای کتاب موردنظر کافی به نظر می رسد. باتوجه به اینکه مدت زمان اختصاص داده شده به آموزش زبان خارجی، بسیار مهم است و مدرسان باید زمان کافی داشته باشند تا بتوانند علاوه بر تدریس، به تقویت مهارتها بپردازند، به نظر می رسد که زبان آموزان در موسسات آزاد نسبت به دبیرستانها در یادگیری زبان انگلیسی موفق ترند.

4-6 تجهیزات یادگیری

براساس نتایج به دست آمده از تحقیق، بیشتر زبان آموزان و مدرسان در دبیرستانها معتقدند که در کلاس درس زبان انگلیسی، از هیچ کدام از وسایل کمک آموزشی استفاده نمی شود در حالیکه در موسسات آزاد، طبق گفته زبان آموزان و مدرسان از فیلم، سی دی و ضبط صوت استفاده می شود. با توجه به تأثیر مثبت استفاده از تجهیزات یادگیری در آموزش زبان خارجی، به نظر می رسد که زبان آموزان در موسسات آزاد نسبت به دبیرستانها در یادگیری زبان انگلیسی، موفق ترند.

4-7 روشهای تدریس

براساس نتایج تحقیق، بیشتر زبان آموزان و مدرسان دبیرستانها معتقدند که در کلاس درس آنها از روش دستور- ترجمه استفاده می شود، کاربرد درست ساختار گرامری از اهمیت زیادی برخوردار است، در کلاس درس، طبق نظر زبان آموزان، فقط فارسی صحبت می شود و طبق نظر مدرسان، ترکیبی از هر دو زبان انگلیسی و فارسی صحبت می شود، زبان آموزان دبیرستانها عقیده

دارند که معلم آنها برای تقویت مهارت‌های چهارگانه از تکنیک خاصی استفاده نمی‌کند اما مدرسان در دبیرستانها عقیده دارند که برای تقویت مهارت‌ها از تکنیک خاصی استفاده می‌کنند در حالیکه بیشتر زبان آموزان و مدرسان در موسسات آزاد معتقدند که از روش شنیداری- گفتاری استفاده می‌کنند، تأکید بر فراگیری همه مهارت‌های محاوره، گرامر و واژگان با هم است، برای تقویت هر کدام از مهارت‌ها از تکنیک خاصی استفاده می‌شود، در کلاس درس، بیشتر انگلیسی صحبت می‌شود و در صورت ضرورت فارسی و روش تدریس برای مدرسان در موسسات آزاد تعیین می‌شود. مورد مشابه این است که هر چهار گروه، ترکیبی از روش معلم- محوری و دانش آموز- محوری را ترجیح می‌دهند. با توجه به اینکه یادگیری یک زبان خارجی به معنی تسلط به ساختار گرامری و یا یاد گرفتن تعداد خاصی واژگان نیست، بلکه کسی که شروع به یادگیری یک زبان خارجی می‌کند باید بتواند با دیگران ارتباط برقرار کند و برای این منظور نیاز به یادگیری ساختار درست گرامری، واژگان، محاوره و غیره دارد. همچنین استفاده کردن از زبان مادری در کلاس درس زبان خارجی باعث تداخل می‌شود که مانعی بر سر راه یادگیری بهتر است. در نتیجه زبان آموزان در موسسات آزاد با توجه به وجود نکات مثبت بیشتری در روش تدریس مدرسان آنها، موفق تر از زبان آموزان دبیرستانها هستند.

منابع فارسی:

الس، تئووان و همکاران. (1372). زبان شناسی کاربردی، یادگیری و آموزش زبانهای خارجی، ترجمه محمود الیاسی، انتشارات آستان قدس رضوی، چ اول، مشهد.

بلیایف، ب.و. (1368). روان شناسی آموزش زبان خارجی، ترجمه امیر فرهمندپور، مرکز نشر دانشگاهی، چ اول، تهران.

خالمحمدی، مالک. مقاله آموزش زبان خارجی و عوامل افت تحصیلی، نشریه جمهوری اسلامی، ص 1-10، 1379.

زندى، بهمن. (1383). اصول و مبانی برنامه ریزی درسی آموزش زبان فارسی، انتشارات دانشگاه پیام نور، چ اول، تهران.

طوسی، بهرام. مقاله آموزش زبان خارجی در ایران، مجموعه مقالات دومین کنفرانس زبانشناسی نظری و کاربردی، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، چ اول، تهران، 1373.

لارسن - فریمن، دایان. (1384). اصول و فنون آموزش زبان، ترجمه دکتر منصور فهیم و مستانه حقانی، انتشارات رهنما، چاپ اول، تهران.

مشکوه الدینی، مهدی، (1381). سیر زبانشناسی، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد، چ سوم،

مشهد.

منابع انگلیسی:

- Brodkey, D. and shore, H. (1976). Student personality and success in an English language program. Language Learning 26: 153-159.
- Chastain, K. (1990). Developing Second-Language skills, theory and Practice. 3rd ed. 190-210.
- Els, t. etal. (1983). Applied linguistics and the learning and Teaching of foreign languages. Cambridge University Press. 150-200.
- Gardner, R. (1985). Social Psychology and second language Acquisition: the Role of Attitudes and Motivation. London: Edward Arnold.
- Gardner, R. and Lambert, W. (1972). Attitudes and motivation in Second- Language Learning. Rowley, MA: Newbury House.

- Philipson, R. (1992). ELT: The native speaker burden, *ELT*, vol. 46/1, Jan. 1992.

- Pines, H.A. , and Julian, J.W. (1972). Effects of Tasks and Social Demands on Locus of Control Differences in Information Processing. *Journal of Personality*, 40: 407-16.

- Seliger, H.W. (1983). Learner Interaction in the classroom and Its Effect on language Acquisition. Rowley, Mass: Newbury House, PP. 247-66.

- Watkins, D., Biggs, J., and Regmi, M. (1991). Does confidence in the language of instruction influence a student's approach to learning? *Instructional science*. 20:331-39.

-

پیوست یک

پرسشنامه مدرسان

- 1- از چه روش تدریسی استفاده می کنید؟
(الف) روش دستور-ترجمه (ستی)
(ب) روش شنیداری-گفتاری
(ج) روش تدریس مستقیم
(د) روشهای دیگر (توضیح دهید)
- 2- در روش تدریس شما تاکید بر فراگیری کدام مهارت بیشتر است؟
(الف) گرامر (ب) محاوره (ج) فراگیری واژگان (د) همه موارد با هم
- 3- در روش تدریس شما کدامیک از موارد زیر از اهمیت بیشتری برخوردار است؟
(الف) کاربرد درست ساختار گرامری
(ب) دایره لغات فراگیر
(ج) توانایی فراگیر در برقراری ارتباط در زبان دوم
(د) تلفظ صحیح
- 4- آیا برای تقویت هر کدام از مهارت های خواندن، نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن از تکنیک خاصی استفاده می کنید؟ (گزینه انتخابی بیشتر توضیح داده شود)
(الف) برای تقویت هر کدام از مهارتها از تکنیک خاصی استفاده میشود.
(ب) برای تقویت هر کدام از مهارتها نیاز به تکنیک خاصی نیست.
(ج) فقط بعضی از مهارتها به تکنیک خاصی نیاز دارند (ذکر شود)
(د) می توان از یک تکنیک واحد برای تقویت همه مهارتها استفاده کرد.
- 5- برای بیان مطالب درسی یا کسب مهارتها کدام روش را ترجیح می دهید؟
(الف) معلم محوری (ب) دانش آموز محوری
(ج) کتاب محوری (د) ترکیبی از الف و ب
- 6- دیدگاه دانش آموزان در کلاس نسبت به یادگیری زبان انگلیسی چگونه است؟
(الف) نسبت به یادگیری زبان انگلیسی بسیار علاقه مندند.
(ب) نسبت به یادگیری زبان انگلیسی بی علاقه اند.
(ج) علاقه کمی از خود نشان می دهند.
(د) فقط در حد گذراندن یک واحد درسی از خود علاقه مندی نشان می دهند.
- 7- منابع درسی شما از لحاظ کیفی چگونه اند؟
(الف) به طور کامل برای دانش آموزان قابل فهم هستند.